

Werken vanuit leerdoelen

Toetsen en afsluitende activiteiten
10 november 2020

Drie vragen
staan centraal

WAT wil ik dat de leerlingen leren?

HOE wil ik dat de leerlingen leren?

WAARMEE wil ik dat de leerlingen leren?

Programma

- Terugblik:
 - Aanscherpen (deel van) leerdoelenlijst
 - Deel met je vakgroep
 - Welke leeractiviteiten sluiten aan op de leerdoelen?
 - Opzet voor eigen les- of lessenserie presenteren
- Waarom toetsen op basis van leerdoelen?
- Toetsen en afsluitende activiteiten
- Zelf aan de slag (2x) en uitwisselen
- Voorbereiden op de afsluiting
- Afsluiting en vooruitblik

https://maken.wikiwijs.nl/167629/Aan_de_slag_met_Werken_vanuit_leerdoelen_Comenius

stappen

- Leerdoelenlijst
- Leerdoelenlijst aanscherpen
- Afsluitende activiteiten en leeractiviteiten → les of lessenserie

Leerdoelen

Ik kan ...

- bij een set leerdoelen een passende vorm van afsluiting kiezen
- toetsvragen / rubrics formuleren die aansluiten op geformuleerde leerdoelen
- uitleggen aan collega's en leerlingen hoe een afsluiting aansluit op een set leerdoelen.
- uitleggen hoe een leerling zich kan voorbereiden op de afsluiting
- ... Go to www.menti.com and use the code 82 30 82 6

Einddoel: Een les of lessenserie ontwerpen op basis van leerdoelen.

Welke uitspraken herken je?

1. *Telt deze toets mee voor ons rapport?*
2. *Waarom moeten we deze toets maken?*
3. *We krijgen alleen maar meerkeuze toetsen...*
4. *De toets was echt veel moeilijker dan normaal.*
5. *Huh? Dit hoefden we helemaal niet te leren!*
6. *Waarom heb ik maar een 6,2 en hij een 8?!*
7. *Ik snap niet wat ik fout heb gedaan*
8. *Hij krijgt vast een hoger cijfer omdat u hem aardig vindt.*

Mentimeter

Vaststellen in hoeverre een leerling bepaalde kennis en vaardigheden heeft verworven.

Beoordeling

Maakt onderdeel uit van ons onderwijssysteem
schoolleiding \leftrightarrow docenten

Voortgangscntrole

Selectiemiddel

Drukmiddel

Stap in het leerproces

Waarom toetsen we?

Waarom geven we cijfers?

Algemeen:

- Hiermee drukken we de mate uit waarin de leerling vragen en opdrachten over de verwerkte stof juist heeft beantwoord/uitgevoerd.

Meer specifiek:

- Eenvoudig communicatiemiddel met de leerling, collega's en ouders
- Je kunt er eenvoudig mee rekenen
- Je kunt er eenvoudig mee selecteren/determineren

Arme informatie en daarmee communicatie!

Wat zegt die 5 of 7 over waar de leerling staat in zijn leerproces en wat hij precies wel en niet beheerst?

Welke cijfers zijn verplicht?

- De enige verplichte cijfers zijn de cijfers voor het SE en CE
- Dit zijn dus in totaal ongeveer 20 cijfers per leerling (afhankelijk van het aantal examenvakken)
- Over alle andere beoordelingen kan de school zelf beslissen!

The image features a white background with two large teal geometric shapes. On the left, a teal triangle points towards the center. On the right, a teal trapezoid is positioned. The text is centered between these shapes.

**‘Toetsen’ op basis
van leerdoelen**

Wat betekent toetsen als we werken vanuit leerdoelen?

verkrijgen van inzicht door de leerling EN de docent of
de leerling de leerdoelen heeft behaald

of

waar de leerling staat in het proces om de leerdoelen te
behalen

Toetsen en afsluitende activiteiten

Leerlingen kunnen bewijzen dat ze de leerdoelen hebben behaald

- Schriftelijke toets
- Mondelinge toets
- Werkstuk
- Presentatie
- Uitvoeren van een activiteit
- Portfolio
-

Werken
vanuit
leerdoelen:

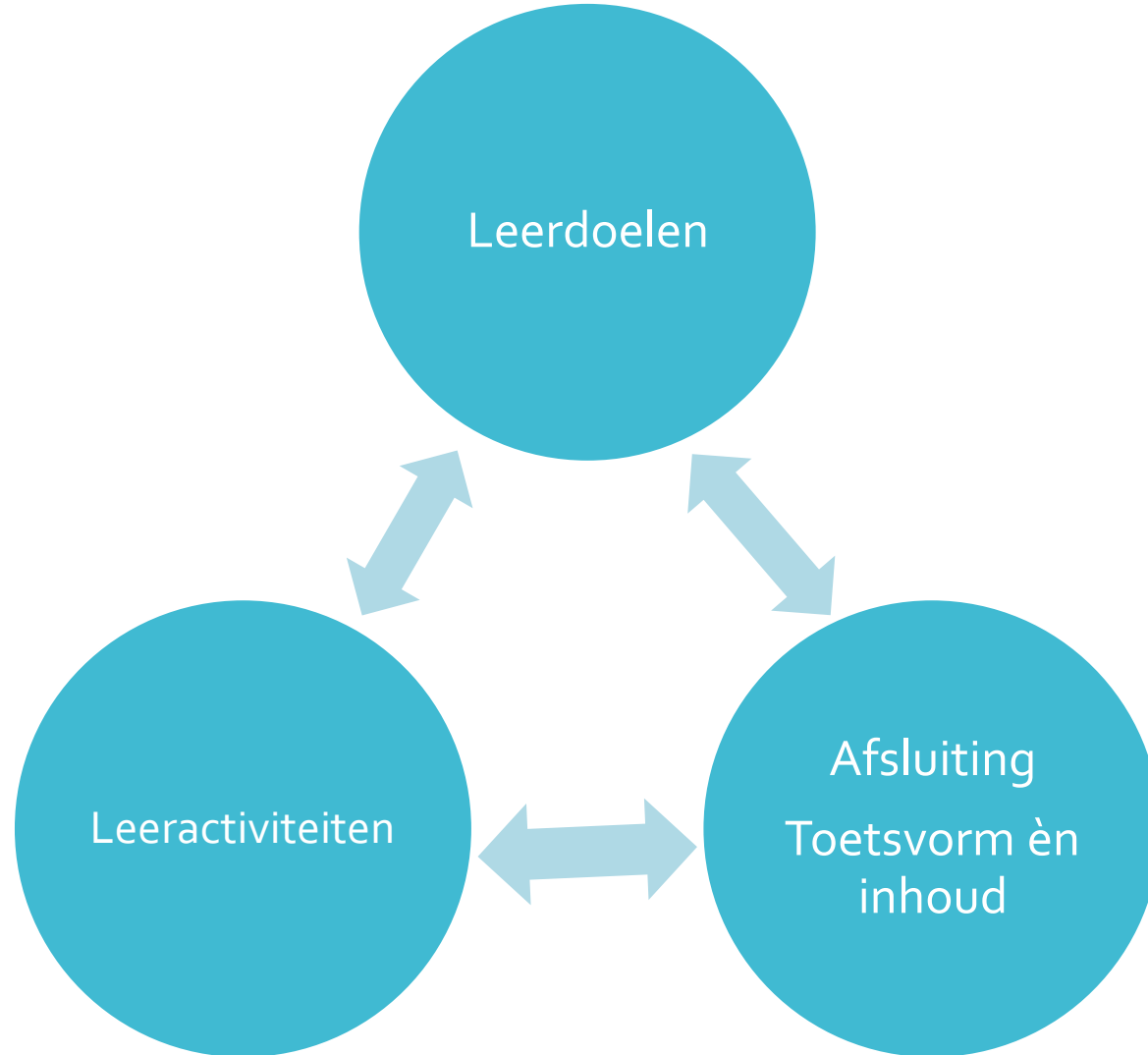
Drie vragen

WAT wil ik dat de leerlingen leren?

HOE wil ik dat de leerlingen leren?

WAARMEE wil ik dat de leerlingen leren?

Leerdoelen, leeractiviteiten en afsluiting

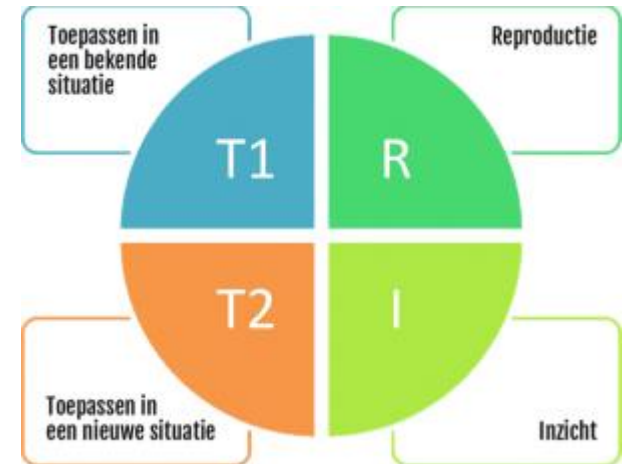
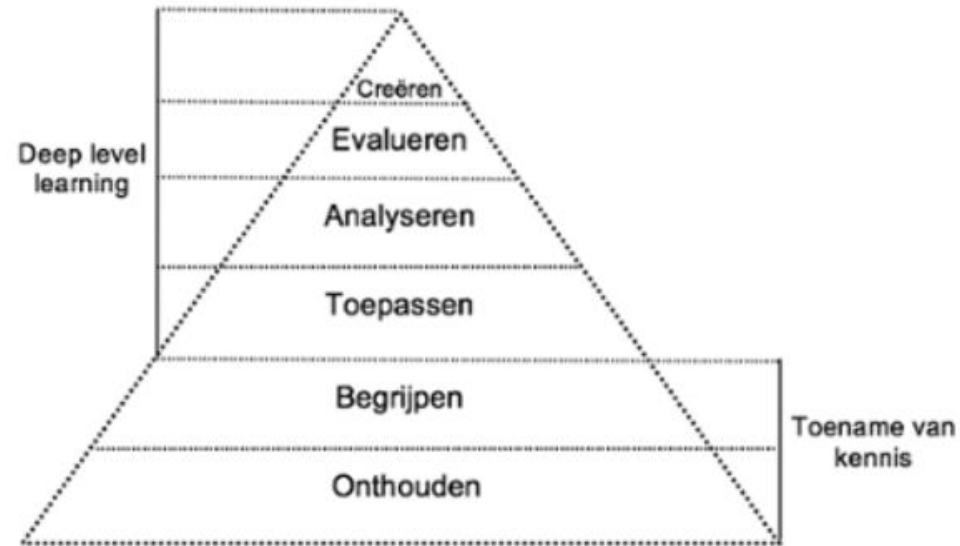

Starten met de afsluiting

- Handvat bij het ontwerpen van je lessen
- Hulpmiddel om leerdoelen verder aan te scherpen (kalibreren)
- Focus op leerdoelen → formatief evalueren
- Voorkomt verrassingen voor leerlingen bij de afsluiting

Leerdoelen formuleren

- Inhoud
- Actief werkwoord (waarneembaar)
- Norm

Zelf aan de slag

Aan de hand van eigen toetsvragen

- Welk handelingsniveau?
- Welk leerdoel hoort bij welke vraag?
- Welke vraag hoort bij welk leerdoel?
- Klopt het niveau van de vraag bij het leerdoel?
- Wat kun je zeggen over de kwaliteit van de vragen? Welke verbeterpunten kun je benoemen?

Check bestaande toetsvragen

toetsvragen/opdrachten	niveau vraag						leerdoel(en)	Kwaliteit en verbeterpunten
	O	B	T	A	E	C		
	R	T 1	T 2	I			check toetsvraag vs leerdoel	

Werkblad

Toetsmatrijs

leerdoel(en)	niveau leerdoel						Toetsvragen/opdrachten
	O	B	T	A	E	C	
	R	T 1	T 2	I			

Handig hulpmiddel: matrijs

Validiteit betrouwbaarheid en transparantie

Is de afsluiting valide?

- De afsluiting is representatief voor de gehele set leerdoelen
- De afsluiting meet op hetzelfde handelingsniveau als de leerdoelen zijn geformuleerd

Is de afsluiting transparant?

- Voor de leerling is vooraf duidelijk wat hij kan verwachten (hoeveel vragen, welk type vragen, hoeveel tijd, etc.)
- De docent en de leerling kunnen vaststellen welke leerdoelen zijn behaald en welke nog niet

Is de afsluiting betrouwbaar?

- Geeft de uitslag van de afsluiting een goed beeld van de mate waarin de leerlingen de leerdoelen hebben behaald?

Waarom een matrijs?

- Waarborgen van de kwaliteit van de afsluiting
- Er kunnen gelijkwaardige afsluitingen gemaakt worden
- Transparant (collega's en leerlingen)
- Externe verantwoording van de inhoud en kwaliteit

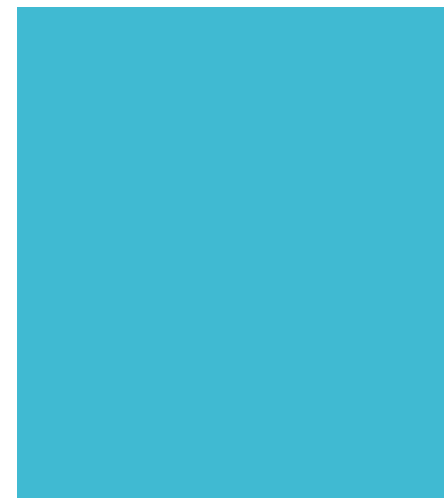
5.1 BSM beoordelingscriteria basketbal

Naam: _____ Observatie: 1) _____ 2) _____ 3) _____ 4) _____

	Onvoldoende (tot 5,5)	Voldoende (5,5 – 7,0)	Goed (7,0 – 8,5)	Uitstekend (8,5 – 10)**
1. Aanval, als balbezitter <i>(Afspeellijnen openen en benutten en in scoringspositie komen en scoren).</i>	Speelt de bal af/door naar een medespeler.	Dribbelt op en speelt de bal goed af/door naar een medespeler; kan in scoringspositie een doelpoging doen met een set-shot of een lay-up.	Schermt de bal dribbelend af; speelt een medespeler op maat aan; kan een tegenstander ompelen; kan in scoringspositie komen en scoren met een set-shot of een lay-up.	Schermt de bal al dribbelend goed af; speelt een medespeler op maat aan; kan een tegenstander ompelen; is dreigend richting de basket, kan in scoringspositie komen en scoren met een set-shot of een lay-up.
2. Aanval, als medespeler van de balbezitter <i>(Aanspeellijnen openen/ benutten en in scoringspositie komen).</i>	Is aanspeelbaar voor de balbezitter door weg te lopen bij de tegenstander.	Kan bij eigen verdediger weglopen; is aanspeelbaar voor de balbezitter ook voor een doelpoging.	Kan door schijnbewegingen bij eigen verdediger weglopen; is aanspeelbaar en creëert ruimte voor de balbezitter; is aanspeelbaar voor een doelpoging.	Kan door schijnbewegingen bij eigen verdediger weglopen; is aanspeelbaar en creëert ruimte voor de balbezitter; kan (door het zetten van een blok) voor de balbezitter een doelpoging creëren.
3. Verdediging, van balbezitter <i>(Afspeellijnen sluiten en scoren voorkomen).</i>	Kijkt alleen naar de bal.	Blijft steeds tussen tegenspeler en bord; houdt balbezitter voor zich en voorkomt dat de balbezitter tot een doelpoging komt.	Blijft steeds tussen tegenspeler en bord; blijft bij de balbezitter; voorkomt dat de balbezitter tot een doelpoging komt.	Blijft steeds tussen tegenspeler en bord; verdedigt met één hand hoog en één hand laag, zodanig dat de balbezitter moet afspelen; voorkomt dat de balbezitter tot een doelpoging komt.

Algemene vaardigheden zelfreflectie en leerling reflectie				
Naam leerling:				
Bekeken door:	1.	2.		
	Beginner	Geoefend	Gevorderd	Pro
1. Inzet / Motivatie	Bij tegenslag geef je snel op. Je benut niet al je talenten	Bij tegenslag zet je door. Je probeert al je talenten te benutten.	Je benut je talenten ten volste. Je daagt jezelf uit je talenten te verbreden	+ Je stimuleert anderen het uiterste uit zichzelf te halen.
2. Samenwerken	Je werkt bij voorkeur samen met bevriende klasgenoten. Je helpt anderen alleen wanneer dat gevraagd wordt.	Je werkt samen met alle klasgenoten. Je helpt anderen regelmatig vanuit eigen initiatief.	+ Je nodigt groepsleden uit om hun inbreng te geven. Je houdt rekening met de kwaliteiten en gevoelens van anderen.	+ Je spreekt indien nodig anderen op respectvolle wijze aan op hun gedrag.
3. Respect	Je gedraagt je niet altijd netjes en respectvol naar docent en medeleerlingen	Je gedraagt je respectvol naar de docent maar niet altijd naar je medeleerlingen.	Je gedraagt je altijd netjes en respectvol naar docent en medeleerlingen	+ Je hebt een positieve invloed op je medeleerlingen
4. Regels & Afspraken	Je houdt je niet altijd aan afgesproken regels zoals bv gymspullen en sieraden	Je houdt je aan afgesproken regels onder toezicht van de docent	Je houdt je zelfstandig aan afgesproken regels.	+ Je spreekt anderen aan op naleving van afgesproken regels.
5. Sportiviteit	Het kost je moeite om te gaan met winst en verlies.	Je gaat goed om met eigen winst en verlies.	Je laat zien dat meedoen belangrijker is dan winnen.	+ Je wijst anderen op goed omgaan met winst en verlies.
6. Reflecteren	Je weet niet wat je zwakke punten zijn. Je geeft anderen de schuld als iets niet lukt of loopt.	Je weet ongeveer wat je zwakke en sterke kanten zijn.	+ Je hebt kijk op jezelf welke beweeg- en regelactiviteiten je wel kan en wil en wat niet.	+ Je hebt kijk op wat anderen zouden kunnen en willen.

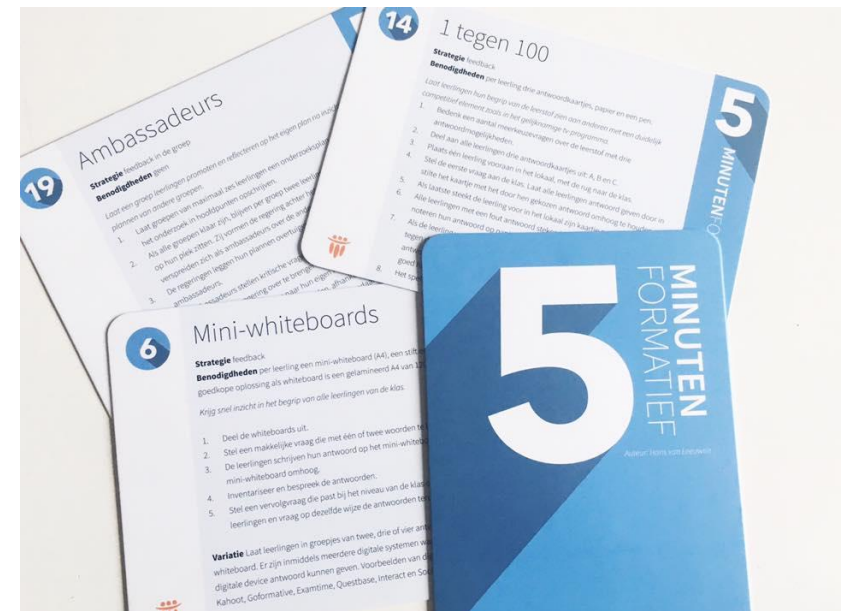
Hoe kan een
leerling zich
voorbereiden
op de
afsluiting?

Vorbereiden op een afsluiting → leeractiviteiten

*Met de leerdoelen als
uitgangspunt en met de
afsluiting in gedachten*

- Proefafsluiting
- Meer dan een diagnostische of oefentoets...
- Alle activiteiten om leren zichtbaar te maken
- Leerlingen reflecteren op zichzelf en op elkaar (peer)
- Hulpblad per leerdoel (zie volgende dia)

Hoofdstuk 1 Getallen

Naam:..... Klas:.....

§	Leerdoel	Ik maak foutloos opgave	Score Zelf NK	Score Docent NK	Score SO	Extra oefening
1-1	Je kunt aftellingen maken met positieve en negatieve getallen.	8,9				
1-2	Je kunt optellingen maken met positieve en negatieve getallen.	18, 19				wb. oef. 2
1-2	Je weet wat het begrip <i>som</i> en <i>verschil</i> is	20				wb. oef. 3
1-2	Je weet wat het begrip <i>veelvoud</i> is	22				
1-3	Je weet wat het begrip <i>product</i> , <i>quotiënt</i> en <i>deler</i> is.	31				wb. oef. 8
1-3	Je weet wat de regels zijn waarmee je positieve en negatieve getallen kunt vermenigvuldigen.					wb. oef. 7
1-3	Je kunt vermenigvuldigen met positieve en negatieve getallen.	30				E6
1-3	Je weet wat de regels zijn waarmee je positieve en negatieve getallen kunt delen.					wb. oef. 7
1-3	Je kunt delen met positieve en negatieve getallen.	29				T6
1-4	Je weet wat het begrip kwadraat is	34				
1-4	Je kunt het kwadraat van een positief getal uitrekenen	35				
1-4	Je kunt het kwadraat van een negatief getal uitrekenen	38				wb. oef. 9
1-5	Je weet wat het begrip <i>wortel</i> is	41, 44, 46				
1-5	Je kunt een wortel uitrekenen en op een goede manier afronden	48				wb. oef. 10
1-6	Je weet wat de volgorde van bewerkingen in een som zijn (voorrangsregels)					
1-6	Je kunt een som met verschillende bewerkingen in de juiste volgorde uitrekenen	61, 62				
GT1	Je weet wat het begrip <i>macht</i> is	GT-2				
GT1	Je weet wat de begrippen <i>grondtal</i> en <i>exponent</i> zijn	GT-3				
GT1	Je kunt getallen met een macht uitrekenen	GT-5				
GT2	Je weet wat het begrip <i>wetenschappelijke notatie</i> is	GT-13				
GT2	Je kunt een "normaal" getal opschrijven in de wetenschappelijke notatie	GT-14				GT-20
GT2	Je kunt een wetenschappelijke genoteerd getal als "normaal" getal opschrijven	GT-15				GT-20

Ik moet hier nog aan werken → score 0

Ik kan dit bijna (nog niet helemaal goed) → score 1

Ik kan dit! (alles is goed) → score 2

Wat neem je mee?

Leerdoelen

Ik kan

- bij een set leerdoelen een passende vorm van afsluiting kiezen
- toetsvragen / rubrics formuleren die aansluiten op geformuleerde leerdoelen
- uitleggen aan collega's en leerlingen hoe een afsluiting aansluit op een set leerdoelen.
- uitleggen hoe een leerling zich kan voorbereiden op de afsluiting
- eigen leerdoel

Leerdoelen behaald?

ONTHOUDEN

Onthouden van feiten zonder begrip. Kan eerder geleerde kennis ophalen door zich feiten, termen, basisbegrippen en antwoorden te herinneren.

BEGRIJPEN

Begrijpen van informatie door het terug te halen uit de tekst. Heeft een basis aan feiten en ideeën.

TOEPASSEN

Toepassen van het geleerde in een nieuwe situatie. Problemen oplossen door op een andere manier kennis, feiten, technieken en regels toe te passen.

ANALYSEREN

Onderzoeken en analyseren van informatie door motieven en oorzaken te identificeren; conclusies trekken en bewijzen te vinden ter ondersteuning van bevindingen.

EVALUEREN

Het presenteren en verdedigen van meningen door informatie, geldigheid van ideeën of kwaliteit van werk te evalueren op basis van een reeks criteria.

CREËREN

Creëren van iets nieuws. Op een andere manier informatie verzamelen door elementen te combineren of alternatieve oplossingen te bedenken.

SLEUTELWOORDEN

Benoemen
Citeren
Definiëren
Herhalen
Herkennen
Identificeren
Kiezen
Kopiëren
Labelen
Lezen

Luisteren
Memoriseren
Waarom
Observeren
Onthouden
Opschrijven
Opzoeken
Reproducen
Wie
Selecteren

Vertellen
Waar
Wanneer
Wat
Weglaten
Welke
Wie

SLEUTELWOORDEN

Aanduiden
Demonstreren
Discussiëren
Generaliseren
Herformuleren
Herzien
Indelen

Interpretieren
Observeren
Rapporteren
Relateren
Samenvatten
Schatten
Sorteren

Toelichten
Tonen
Uitdrukken
Uitleggen
Vergelijken
Voorbeelden geven
Voorspellen
Vragen

SLEUTELWOORDEN

Associëren
Beheersen
Berekenen
Categoriseren
Classificeren
Demonstreren
Experimenteren
Gebruik maken van

Gebruiken
Identificeren
Interpretieren
Categoriseren
Manipuleren
Ontwikkelen
Organiseren
Overbrengen
Plannen
Selecteren
Simuleren

Toelichten
Toepassen
Uitvoeren
Verbinden
Vertalen
Voortbouwen
Vormen

SLEUTELWOORDEN

Analyseren
Beredeneren
Categoriseren
Classificeren
Concluderen
Discussiëren
Focussen
Inspecteren
Onderscheiden

Onderzoeken
Ontdekken
Ontleden
Oorzaak en gevolg
Ordenen
Overzien
Prioriteren
Relaties
Reorganiseren

Samenstellen
Schatten
Selecteren
Vaststellen
Verdelen
Vergelijken
Vinden
Vragen

SLEUTELWOORDEN

Aanbevelen
Bekritisieren
Belang
Bepalen
Bepalen
Beslissen
Betogen
Betwisten
Bewijzen
Concluderen
Debatteren
Evalueren
Instemmen

Interpretieren
Kiezen
Kwalificeren
Mening
Oordelen
Overhalen
Overtuigen
Overwegen
Prioriteren
Rechvaardigen
Schatten

Valideren
Verdedigen
Vergelijken
Verklaren
Waarderen
Waarnemen
Waarom
Weerleggen

SLEUTELWOORDEN

Aanpassen
Bedenken
Bewerken
Combineren
Construeren
Creëren
Experimenteren
Reviseren
Herzien
Hypothese
Innoveren

Integreren
Ontstaan
Ontwerpen
Ontwikkelen
Oplossen
Produceeren
Samenstellen
Testen
Toevoegen
Transformeren

Uitbreiden
Uitvinden
Veranderen
Verbeteren
Vereenvoudigen
Vervangen
Verwijderen
Visualiseren
Voorspellen
Voorstellen

VORM

Definitie
Feit
Kenmerk
Notitie
Quiz

Reproductie
Toets
Werkboek
Werkblad

VORM

Voorbeeld
Verklaring
Kenmerk
Notitie

Opzet
Presentatie
Samenvatting

VORM

Demonstratie
Dagboek
Illustratie
interview

Logboek
Optreden
Presentatie
Simulatie

VORM

Tabel
Checklist
Database
Grafiek

Rapport
Spreadsheet
Enquête

VORM

Tabel
Checklist
Database
Grafiek

Rapport
Spreadsheet
Enquête

VORM

Advertentie
Film
Product
Spel
Schilderij

Plan
Project
Lied
Verhaal

VRAGEN

Kun je drie ... opnoemen?
Welke is goed of fout?
Hoe kwam het dat...?
Hoe vaak...?
Hoe omschrijf je...?
Hoe is...?
Wat is...?
Wanneer was...?
Wanneer gebeurde...?
Waar...?
Welke...?
Wie...?
Waarom...?

VRAGEN

Wat gebeurde er en wat betekende dat voor...?
Kun je uitleggen waarom...?
Hoe zou je de betekenis van ... opnieuw beschrijven?
Hoe zou je ... samenvatten?
Wat kun je zeggen over...?
Welke feiten of ideeën laten zien...?
Wat is het idee van...?
Wat is het beste antwoord...?
Kun je in je eigen woorden vertellen...?

VRAGEN

Hoe zou je ... gebruiken?
Welke voorbeelden kun je vinden om...?
Hoe kan ... opgelost worden?
Hoe zou je laten zien dat...?
Welke toepassing zou je kiezen voor...?
Welke andere manier kun je verzinnen om...?
Kun je gebruik maken van de feiten om...?
Welke feiten zou je selecteren om te laten zien...?
Welke vragen zou je stellen om...?

VRAGEN

Wat zijn de onderdelen of kenmerken van...?
Hoe is ... gerelateerd tot...?
Waarom denk je dat...?
Welk motief is er om...?
Welke conclusies kun je trekken uit...?
Hoe zou je ... classificeren?
Hoe zou je ... categoriseren?
Kun je de verschillen herkennen in...?
Welk bewijs kun je vinden voor...?
Wat is de relatie tussen...?
Kun je onderscheid maken tussen...?
Wat is de functie van...?

VRAGEN

Ben je het eens met ...?
Wat is jouw mening over...?
Kun je de waarde inschatten van...?
Zou het beter zijn om...?
Waarom werd er gekozen voor...?
Wat zou je aanbevelen...?
Hoe zou je ... beoordelen?
Welke keuze zou je maken als...?
Wat zou je selecteren als...?
Hoe zou je prioriteren...?
Welke informatie zou je gebruiken om jouw mening te onderbouwen?
Hoe zou je rechvaardigen dat...?

VRAGEN

Hoe zou je ... kunnen verbeteren?
Kun je iets bedenken om...?
Kun je een alternatief voorstellen voor...?
Hoe zou je het kunnen veranderen?
Op welke manier ontwerp je...?
Stel dat..., wat zou dat betekenen...?
Kun je iets maken dat...?
Kun je een manier bedenken om...?
Zie je een oplossing voor...?

Leerdoelenoverzicht

Vak:

Leerjaar:

Datum:

Leerdoel (incl. nummer)

Leerlingdoelen

Begrippen

Leermaterialen

Format

Hoe nu verder?

- 10 november
- Aanscherpen (deel van) leerdoelenlijst
 - Format voor lijst
 - Deel met je vakgroep
- Welke leeractiviteiten sluiten aan op de leerdoelen?
- Mail naar info@werkenvanuitleerdoelen.nl voor 18/10
- Volgende keer: afsluitende activiteiten en toetsen
- 1 december: opzet voor eigen les- of lessenserie presenteren

Een les of een lessenserie

Leerdoelen			
	Activiteiten leerlingen	Activiteiten docent	Materialen (op papier of digitaal, tools en apps)
Opening (terugblik, intro en activeren voorkennis) En hoe expliciteer je leerdoelen aan leerlingen?			
Kern (leeractiviteiten) Hoe kunnen leerlingen de leerdoelen behalen? Hoe bereiden ze zich goed voor op de afsluitende activiteit? Werken leerlingen individueel of in groepjes? Waar kunnen leerlingen keuzes maken?			
Afsluiting Hoe kan een leerling bewijzen dat hij de leerdoelen beheerst?			

Meer informatie? Vragen?

Ilse Gmelig

info@werkenvanuitleerdoelen.nl